

XAVER

časopis banskobystrických bohoslovcov

ročník XXI.

1/2012

*Reflexie
Križová cesta
Mučenica čistoty*

Priblížte sa k Bohu a Boh sa priblíži k vám!

(Porov. Jak 4, 8)

XAVER

Časopis bohoslovcov
Kňazského seminára
sv. Františka Xaverského v Badíne

vychádza ako občasník
rozširuje sa svojpomocne
ročník: XXI.
číslo: 1/2012

šéfredaktor
Jozef Benčat

jazyková korektúra
Mgr. Dušan Rončák

teologický poradca
ThLic. Ján Víglaš

technické spracovanie
Marián Husár, Jozef Benčat

coverfoto: Dominik Jáger

adresa redakcie
Kňazský seminár sv. Františka Xaverského
Banská 28
976 32 Badín, Slovakia

tel: (+421) (0) 484182602
e-mail: redakcia@xaver.sk

web: www.xaver.sk
bankové spojenie časopisu
4015368084/7500

cirkevné schválenie
Biskupský úrad B. Bystrica, č. 1377/98
tlač: LÚČ Bratislava

ISSN 1335-2628

Neoznačené foto v časopise je
zo seminárneho archívu a internetu.

Z OBSAHU

Veľká noc z perspektívy kňaza..... 8

Objaviť krásu križa každého dňa..... 10

Vtedy za zatvorenými dverami..... 12

Križová cesta o priateľstve..... 18

Lekárom v Afrike..... 21

Zasvätený život ako dar od Otca..... 26

Eutanázia – právo na smrť?..... 28

Radšej smrť, ako hriech... .. 30

šéfredaktor
Jozef Benčat

redaktor
Marián Juhaniak

redaktor
Martin Mihál

distribúcia
Marek Melich

redaktor
František Veverka

redaktor
Dominik Šňahníčan

redaktor
Dušan Rončák

redaktor
Michal Válka

redaktor
Marián Husár

Milí čitatelia!

Čítali ste už niekedy o tom, ako sa zostavoval kresťanský letopočet? Dátum Ježišovho narodenia sa v 6. storočí podujal vypočítať grécky mních Dionýz Exiguus. Výpočtami určil, že Ježiš Kristus sa narodil 753 rokov od založenia Ríma. Tým dal vlastne základ pre zavedenie nášho kresťanského letopočtu. Letopočet sa rýchlo ujal a začal sa v kresťanskom svete používať. No neskôr sa zistilo, že Dionýzove výpočty boli chybné. Letopočet sa však už nezmenil, pretože bol silno zaužívaný.

Človek je len človekom a je omylný. A niečo podobné sa stalo aj v našej redakcii. Ak ste sledovali údaj o ročníku časopisu v predchádzajúcich číslach, ten bol v skutočnosti o dva roky posunutý. „Dva roky“, poviete si, „možno nepodstatná informácia“. Tentoraz sa však stáva významnou. Číslo časopisu, ktoré práve držíte v rukách, je totiž jubilejným, pretože pred dvadsiatimi rokmi, práve na Veľkú noc, vyšiel časopis Xaver po prvýkrát.

Dvadsať rokov v živote človeka nie je až tak veľa. Aj dvadsať rokov však stačí na to, aby sa z človeka stala zrelá osobnosť. Aj Xaver sa počas týchto rokov stal „zrelým“ a prínosným pre diecézu, seminár a predovšetkým pre vás čitateľov. Určite, všetko ľudské má aj svoje „muchy“, podobne ako aj spomínaný letopočet. Veríme, že aj napriek všetkému je časopis niečím, čo vám prináša niečo hodnotné, pozitívne a podnetné predovšetkým pre duchovný život. Takisto, a to je nezanedbateľné, časopis je aj určitým spojivom medzi vami a tými, ktorí sa pripravujú na kňazskú službu a budú k vám raz poslaní. A v neposlednom rade snažíme sa prinášať aj témy z významnejších udalostí predovšetkým z Banskobystrickej diecézy. Veríme v Božiu pomoc a v to, že ak je to dobré dielo, bude sa aj naďalej rozvíjať.

Za dvadsať rokov existencie časopisu sa chcem – v mene súčasných i bývalých členov redakcie – poďakovať vám čitateľom, ako aj všetkým, ktorí ste nám boli nápomocní a nás aj stále podporujete.

Jozef BENČAT
šéfredaktor

PRE PREDPLATITEĽOV:

Platby posielajte na nové číslo účtu: **4015368084/7500**

Chystáme sa slávenie sviatkov Veľkej noci, vrcholnej udalosti dejín. V spomienkach sa však ešte nakrátko vrátme k udalostiam, ktoré v prvých mesiacoch tohto roka ovplyvnili dejiny nášho seminára.

Slovom žalmu k jubileu II

pokračuje svojím druhým ročníkom. Novinkou tohtoročného cyklu historicko-biblických večerov je téma jeho historickej časti, ktorá je tentokrát zameraná na významné osobnosti viery Banskobystrickej diecézy. Ich životné odkazy sa totiž v konečnom dôsledku stali nositeľmi živej cyrilometodskej tradície. Nitriansky diecézny biskup Mons. Viliam Judák otvoril tento ročník cyklu sv. omšou v seminárnej kaplnke 9. januára 2012. Prednášky z neho sú a budú dostupné nielen na našej internetovej stránke, ale aj na stránkach mediálnych partnerov tohto projektu.

On je živý 2012

opäť svojím príspevkom do sobotného programu oživil aj banskobystrickí bohoslovci. Toto už 17. stretnutie mladých kresťanov, ktorého dejiskom sa v dňoch 3. - 5. februára stalo výstavnisko Agrokompex v Nitre, si za hlavné motto vzalo zdôvodnenie nádeje. Počas víkendu odznelo množstvo katechéz, chvál, workshopov, ale i omší a adorácií. Programom v rámci Lindajshow sme rozosmiali celé publikum. Vtipná scénka seminárneho kastingu, zakončená

klobúkovým tancom, vzišla z autorského pera šiestaka Vladimíra Václavíka a v hlavnej úlohe sa predstavil prvák Juraj Kiss.

Návrat novokňazov

do nášho seminára sa uskutočnil 14. februára na sviatok spolupatrónov Európy sv. Cyrila a Metoda. Traja novokňazi, ktorí len pred niekoľkými mesiacmi opustili tunajšie školské lavice, najprv slávil v seminárnej kaplnke liturgiu Eucharistie, ktorej predsedal dp. Tomáš Štefina. Dp. Milan Tomaga sa v homílii zameril na skutočnosť ohlasovania ako rozsievania Božieho slova. Po večeri sa novokňazi v diskusii s bohoslovcami podelili s prvými dojmami z kňazskej pastorácie.

Križová cesta na Urpíne

v nedeľu 4. marca bola dôvodom pozvania pátrov Bosých karmelitánov z banskobystrickej kalvárie, adresovaného nám bohoslovcom. Pozvanie sme prijali a pobožnosti križovej cesty sme sa zúčastnili. Viedli ju diakoni Peter Lupták a Peter Tóth. Pri jednotlivých zastaveniach uvažovali

nad nimi ako nad vrcholným prejavom Spasiteľovej lásky. Svätú omšu vo vrcholovom Kostole povýšenia Sv. križa celebroidal otec rektor Ján Viglaš. V homílii sa zameril na exegézu čítaní Druhej pôstnej nedele. V tomto duchu chápal potom evanjeliou udalosť premenenia Pána ako zmenu nášho pohľadu na Boha. „On nie je ten, ktorý obžalúva. On je ten, ktorý vie, čo je v človeku“, uvažoval otec rektor.

Miništrantský víkend

pre starších miništrantov vo veku 14 až 18 rokov sa v našom seminári konal v dňoch 9.-11. marca. Víkend otvoril sv. omšu dp. Martin Ďuračka z bansko-bystrického UPC. V sobotu miništranti navštívili bansko-bystrickú kalváriu a z vyhliadky si „ako na dlani“ pozreli celé Mesto pod Urpínom. Popoludní si v priestoroch seminára zahrli futbal a floorball. V malých diskusných skupinkách uvažovali nad radosťou, ktorá sa stala ústrednou témou víkendu. Ona je totiž neodmysliteľnou súčasťou mladého človeka – a tým aj miništranta. Veď pápež Benedikt XVI. ju vybral za hlavné motto tohtoročného Svetového dňa mládeže

Prednáška prof. Bottiniho

na tému Univerzálnosť spásy – hlavná teologická téma Lukášovho diela odznela v seminári 15. marca. Taliansky profesor Giovanni Claudio Bottini OFM, ktorý prednáša na Fakulte archeológie a biblických vied v Jeruzaleme, prijal v polovici marca pozvanie teologického inštitútu na Spiši a v rámci svojho bohatého programu na Slovensku navštívil ako prednášajúci a ako hosť aj náš seminár.

Pôstne obdobie v seminári

sme prežívali výnimočne. V kaplnke nám jeho zmysel stále pripomínal nápis na schodoch *Priblížte sa k Bohu a Boh sa priblíži k vám!* a jeho podstatu netriviálna „výzdoba“ (na fotografii vedľa textu i na titulnej strane). Okrem toho boli do duchovného programu pridané aj nové prvky – križové cesty a možnosť spoločnej modlitby korunky Božieho milosrdenstva. Prehĺbiť prežívanie týchto dní sme chceli aj zintenzívnením osobnej modlitby a pôstmi, ale najmä pozornosťou voči bližným.

Najúžasnejšou správou dejín bolo oznámenie žien, že hrob je prázdny. Prajeme Vám, aby Vás pri opätovnom prežívaní tejto radosnej udalosti potešil aj obsah tohto čísla Xavera.

(mv; du) foto: archív; Matej Porubský

Poznáte náš seminár?

Presne takýmto spôsobom sa pred 20 rokmi na Veľkú noc po prvýkrát prihováral svojim čitateľom seminárny časopis Xaver. Pod týmto názvom bola biskupom Škrábikom v roku 1946 vydaná knižka o živote seminaristov, na ktorú nadviazal biskup Galis vo svojom úvodníku v roku 1992, keď si ešte ako rektor Kňazského seminára položil túto, aj dnes aktuálnu otázku.

Podobne ako prechádzal diecézny seminár vo svojej histórii rôznym vývojom, bolo to aj so seminárnym časopisom. Prvých päť čísel vyšlo z hradu v Slovenskej Ľupči, kde sídlil seminár prvé tri roky po jeho obnovení. Po „kostrbatých“ začiatkoch pod vedením vtedajšieho vicerektora Jána Bednára naberali bohoslovci postupne s vydávaním časopisu skúsenosti a pribúdali nielen stránky textu, ale vďaka technickému pokroku doby sa časopis stával čoraz atraktívnejším aj po vizuálnej stránke. Začiatkom roka 1996 dostal Xaver celkom novú podobu. Ožil nielen obsahom, ale aj titulnou stránkou a celým novým farebným vzhľadom.

Podobu každého čísla má na starosti už od počiatku redakcia časopisu, ktorú tvoria jednotliví bohoslovci, ochotní venovať svoj voľný čas aktívnemu písaniu. Redakčná rada na čele so šéfredaktorom nielenže tvorí časopis svojimi nápadmi, ale sa snaží povzbudiť aj ďalších spolubratov k písaniu a publikovaniu svojich myšlienok, úvah či článkov na vybrané témy.

Prvoradým cieľom časopisu je na celodieceznej úrovni informovať čitateľov o tom, čo nové sa udialo v seminári, a aspoň sčasti priblížiť život budúcich kňazov, ktorí chcú aj prostredníctvom publikovania článkov reagovať na aktuálne témy dní, ktoré žijeme. Pravidelne to bývajú témy Veľkej noci, prázdnin, „dušičiek“ a Vianoc, pretože Xaver vychádza práve v týchto štyroch obdobiach kalendárneho roka, ale samozrejme, nie sú to len tieto. Redakcia sa vždy snaží osloviť široké množstvo čitateľov – od najmenších miništrantov cez mládež a dospelých až po tých najstarších.

Počas dvadsiatich rokov bol časopis v správe 11 šéfredaktorov, vďaka ktorým bude nasledujúce číslo už 70. v poradí. Veľká vďaka patrí každému jednotlivcovi, ktorý sa akokoľvek pričínil o vydávanie časopisu, ako aj každému, kto prispieva jeho kúpou na činnosť bohoslovcov.

Verím, že Xaver vždy dokázal poukázať na život v seminári v tom správnom svetle. Preto dúfam, že bude aj naďalej hodnotným a obohacujúcim pre každého čitateľa...

Marián JUHANIAK, 2. ročník

JUBILEÁ NAŠICH „NENAŠICH“ BISKUPOV

Začiatkom tohto roku sme si pripomenuli jubileá dvoch biskupov Nitrianskej diecézy – 120 rokov od narodenia Eduarda Nécseya a 100 rokov od narodenia Jána Pásztora. Keďže obaja sa narodili v Banskobystrickej diecéze, venujeme im malú spomienku aj my...

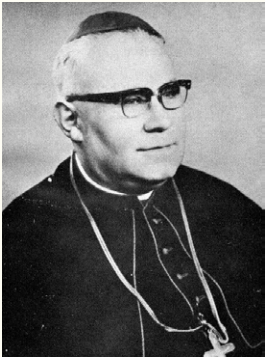
„Biskup robotníctva“

Eduard Nécsey (1892-1968) sa narodil 9. februára 1892 v Oslanoch pri Partizánskom. Hoci bol veľmi vzdelaný, keďže mal doktorát z biblických vied a dogmatickej teológie, a ešte pred menovaním za biskupa v roku 1943 zastával viaceré významné miesta v diecéznej kúrii, vždy ostal pokorným a nábožným. Mal silné sociálne cítenie, pre ktoré bol nazývaný „biskup robotníctva“. Ku každému sa usiloval byť prívetivý a ústretový. Tieto vlastnosti sa nastupujúcemu komunistickému režimu zdali vhodné na to, aby si ho vyhlíadal ako biskupa, s ktorým „nebudú problémy“. Napriek tomu, že bol od roku 1948 v biskupskej rezidencii v Nitre strážený, spôsoboval strane problémy, bol totiž pre kňazov i veriacich starostlivým otcom a pastierom. Biskup Nécsey sa aktívne zúčastnil na všetkých zasadnutiach Druhého vatikánskeho koncilu. Za zásluhy pre celú Cirkev ho pápež Pavol VI. v roku 1968 vymenoval za titulárneho arcibiskupa. Nécsey sa mu však za menovanie poďakovať nestihol. Zomrel pár týždňov nato 19. júna 1968 v Nitre.

Biskup „pokračovateľ“

Ján Pásztor (1912-1988), ktorý sa narodil 27. januára 1912 v Prievidzi, bol nielen nástupcom, ale vo viacerých ohľadoch pokračovateľom úsilia biskupa Nécseya. Zaslúžil sa o uvedenie záverov Koncilu do života Cirkvi na Slovensku a o vydanie liturgických kníh v slovenčine. Bol dokonca pozvaný k prácam na revízii Kódexu kánonického práva, ktorý vstúpil do praxe v roku 1983. V 50. rokoch sa ocitol v pracovnom tábore a krátko aj vo väzení. Komunistická moc prísne strážila každý jeho krok aj neskôr, dovolila však, aby bol na rozdiel od svojho predchodcu vymenovaný aj za diecézneho biskupa. Stalo sa tak v roku 1973, keď bol spolu s ním vysvätený aj banskobystrický biskup Jozef Feranec. Zomrel krátko pred pádom režimu 8. novembra 1988 v Nitre.

Biskupi Eduard Nécsey a Ján Pásztor v časoch totality viedli Cirkev tak, aby bola zrelá na život v slobode. Ich odkaz je aktuálny a spomienka živá osobitne v tento rok, v ktorom si pripomínáme 50. výročie začiatku Druhého vatikánskeho koncilu...

VEĽKÁ NOC

Z PERSPEKTÍVY KŇAZA V PASTORÁCI

Veľká noc je najväčším sviatkom kresťanského roku, lebo ňou slávime centrálne tajomstvo kresťanstva, tajomstvo našej spásy. Ježišovo umučenie a zmŕtvychvstanie bolo jadrom ohlasovania apoštolov, čo sa jasne odráža i v Pavlovom vyjadrení: „Ak nebol Kristus vzkriesený, potom je márne naše hlásanie a márna je aj vaša viera... a ešte stále ste vo svojich hriechoch“ (1 Kor 15, 14. 17). Možno Veľká noc na prvý pohľad nemá až taký emotívny náboj ako Vianoce, no predsa je možné prežívať ju hlboko, s duchovným úžitkom.

Bohoslovci mi položili zvedavú otázku, ako samotný kňaz „vo svojej službe“ prežíva Veľkú noc. Myslím, že táto otázka sa týka každého kňaza, nielen farára a či kaplána, ktorí sú priamo zapojení do farskej pastorácie. Skutočné kňazské srdce vníma Veľkú noc nielen ako pozvanie k vlastnej konverzii, ale aj ako výzvu pomôcť bratom a sestram, kvôli ktorým sme kňazskú službu vlastne prijali.

Najprv by som sa rád zmienil o tom, čo sláveniu Veľkej noci predchádza. Na začiatku teda niekoľko slov o spovedi, o sviatosti vnútorného očistenia. Táto sviatosť nekladie nároky iba na kajúcnika, ale aj na kňaza – vyžaduje si dosť vnútornej sily. Táto služba nebude preňho príťažlivým bremenom, ak sám pristupuje rád k svätej spovedi, ak si aj sám vykonal úprimnú predveľkonočnú svätú spoveď. Je pravdou aj to, že zatiaľ čo kňaz pomáha dušiam vymaniť sa z pút Zlého, Boží Nepriateľ nenechá ani jeho samého na pokoji – je to teda čas, keď v osobnom živote treba byť zvlášť ostrážitým.

Ďalej považujem za veľký omyl, ak sa predveľkonočné spovedanie stáva „rýchločistiarňou“, hoci dlhšie rady pred spovednicami nás k tomu môžu zvädzať. Neraz si v spovednici pripomínam, že tým najdôležitejším človekom teraz je ten, ktorý sa práve nachádza predo mnou. A zároveň ďakujem Pánu Bohu, že veriaci sa spovedajú, čo je v susednom Rakúsku, žiaľ, už iba výnimkou. Počas štúdií v Taliansku už ako kňaz som päťkrát slávil Veľkú noc mimo domova; posledné dni pred slávnosťou sme v spovednici neraz zostávali až do hlbokjej noci. Zaiste je lepšie – k čomu som povzbudzoval ľudí už v mojej farnosti na Slovensku – neodkladať

svätú spoveď až na koniec Pôstneho obdobia. Myslím, že ak kňaz aj v pôstnej homílii stratí nejaké to slovo na konto sviatosti zmierenia, v spovednici odbúrime kus škodlivého formalizmu.

Som presvedčený, že ani pobožnosť krížovej cesty by pre kňaza nemala byť vedľajšou záležitosťou – nakoniec, poslední pápeži sú nám v tomto ohľade veľkým vzorom. Aj tu platí stará známa pravda: Verba movent, exepla trahunt (Slová hýbu, príklady tiahnu). Ak tu je kňaz príkladom, ak je sám tejto pobožnosti účastný, potom si ju obľúbia aj veriaci – v bývalej farnosti krížovú cestu organizovalo vždy iné ružencové spoločenstvo.

A teraz by som chcel prejsť k samotnej liturgii posvätného trojdnia. Liturgia má vyjadrovať slávené tajomstvo a je potrebné oddeliť ju od folklóru, ktorý sa neraz s Veľkou nocou spája. Ak ľudové zvyky zatienia liturgiu, môže sa nám stať, že stratíme z očí to, čo je na Veľkej noci podstatné, a ostanú z nej iba tradície a či sviatky jari. A tu sa od kňaza vyžaduje zodpovedná príprava na liturgické slávenie. Naučil som sa zo skúsenosti, že homílie (kázne) si treba pripraviť a premeditovať skôr, než prídu chvíle únavy alebo až vyčerpania, sprevádzajúce posledné dni pred posvätným trojdním. Potom je tu dôležitá „tímová práca“, to znamená spolupráca s asistenciou – so staršími miništrantmi, prípadne aj s mimoriadnymi rozdávatel'mi sv. prijímania, s organistom i spevokolom. Je potrebné každého oboznámiť s úlohami, ktoré mu budú zverené;

miništrantom zaiste nezaškodí ani praktický nácvik. K jednotlivým častiam liturgie posvätného trojdnia sa ďalej veľmi odporúča vhodný komentár, ktorý by veriacim vysvetlil zmysel jednotlivých liturgických giest. Zodpovedná príprava pomôže odstrániť nezdravý stres i nervozitu. Ruský mysliteľ Vladimír Solovjov vyjadril presvedčenie, že svet môže byť zachránený skrze krásu. Teda pravda o našom vykúpení by mala byť sprostredkovaná krásou liturgie. Táto krása nebude len vonkajšia (perfektne zvládnuté obrady bez najmenšieho zaváhania), ale bude prameniť z kňazovho vnútorného postoja.

Jedným z vrcholných okamihov Veľkonočnej vigílie je obnova krstných sľubov. Počas tejto vigílie som vo farnosti zvykol udeľovať krst deťom z detského domova v Tŕní, ktoré potom začiatkom leta pristúpili k prvému sv. prijímaniu. Pre mňa to bol naozaj silný moment: pripomínal som sebe i ostatným, že krst je našou životnou úlohou. Kiež by sme tohtoročnú obnovu krstných sľubov – ktorá nás ešte len čaká – vzali vážne a s Božou pomocou sa zbavili aspoň jedného hriechu, ktorý nás robí nepodobnými Pánu Ježišovi.

PhDr. Jozef URAM, PhD., študijný prefekt

OBJAVIŤ KRÁSU KRÍŽA KAŽDÉHO DŇA

Kríž. Jednoduchý symbol, starý dvetisíc rokov, a predsa pre nás taký nepochopiteľný... Nájdeme ho skoro všade: od náhrobných kahancov, cez privesky na retiazke, kríže na stenách našich izieb, kríže v kostoloch... Dalo by sa povedať, že kríž nás sprevádza po celý náš život. Krstní rodičia často už pri krste dávajú dieťaťku krížik ako privesok a s krížom končíme aj vytesaným na svojom náhrobku. A hoci ho tak často máme na očiach, nerozumieme mu, ba bojíme sa ho. A predsa nám v evanjeliách zaznievajú slová Pána Ježiša: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“ (Lk 9, 23). A tiež: „Kto neberie svoj kríž a nasleduje ma, nie je ma hoden“ (Mt 10, 38).

Tvrde slov...

Priznajme si, že často nám pri počúvaní týchto slov napadne námietka niektorých Ježišových učeníkov: „Tvrdá je to reč! Kto to môže počúvať?!“ (Jn 6, 60). Byť pre iných krížom, to nám celkom ide, ale prijať a niesť svoj kríž...? „To si mám priateľ trpieť, či zomrieť?“ pýtame sa. Prečo práve kríž je hlavným symbolom kresťanstva? Len preto, že sa kreslil ľahšie ako tvár Krista či veľkonočný Baránok? Nie. Kríž naozaj stojí uprostred kresťanstva, on je stredobodom nášho duchovného života. Kríž stojí, kým svet sa točí. On ukazuje smer cesty každého človeka. On zjavuje nekonečnú Božiu lásku konečným spôsobom. On nám dáva právo volať sa Božími deťmi. On nám ukazuje, akú cenu má v Božích očiach aj naše utrpenie. Tu, pod krížom Golgoty, zasiahnutí Pánovou láskou nachádzame aj zmysel nášho života.

Zalúbiť sa do Pánovho kríža

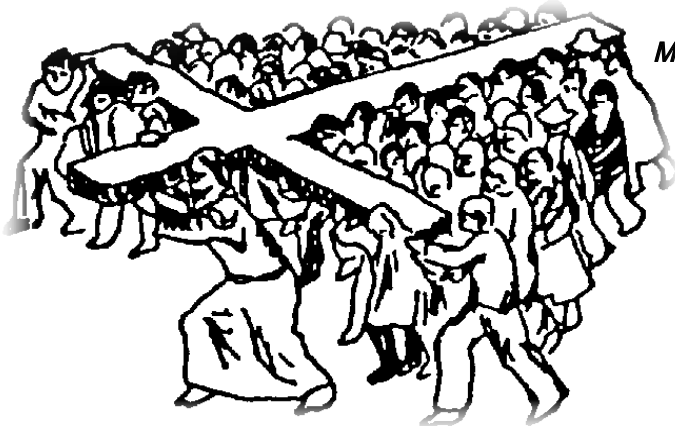
Nepochopenie Pánovho kríža nám bráni nasledovať ho celým srdcom. „Lebo slovo kríža je bláznovstvom pre tých, čo idú do záhuby, ale pre tých, čo sú na ceste spásy, teda pre nás, je Božou mocou“ (1 Kor 1, 18). Nezabúdajme, že kríž je spojený s radostnou zvesťou. Je znamením lásky, lásky až do krajnosti. V kríži nám Pán dáva všetko, od nás nežiada nič, iba aby sme jeho dar prijali. V kríži je naša záchrana, cez ktorú nás Pán dvíha opäť k sebe. Je znamením utrpenia, ale takého, ktoré má zmysel. Tu, pod Pánovým krížom, sa učíme, že aj naše utrpenie je prejavom lásky, ak ho spojíme s tým Kristovým. Na dreve kríža nám Pán zjavil, kto v skutočnosti je Boh. On, stelesnená Láska, svojou obetou nám priniesol víťazstvo. Pokorou rozdrvil moc diavla a znovu nám otvoril brány raja. Preto je kríž novým stromom života, v ktorého

tôni nachádzame ochranu i posilu. No kým v pokore neuznáme pravdu o sebe, o svojej slabosti a o tom, že bez Boha sa nezaobídeme, namýšľame si, že nepotrebujeme jeho ovocie, ktoré nám Boh dáva v tichu, modlitbe, sviatostiach...

Nebát' sa vykročiť každý deň

Dajme si ruku na srdce, koľkí z nás by radšej spolu s Petrom postavili svoje stánky na vrchu Tábor a užívali si nebeskú blaženosť. Koľko by sa však našlo tých, ktorí by si chceli postaviť svoje stánky na vrchu Golgoty!?! Odtiaľ aj my radšej utekáme... No práve tu, pod Pánovým krížom, sa učíme kráčať so svojimi krížmi. Tu, zvlášť pri svätej spovedi a svätej omši, naberáme plným priehŕstím Božie milosti. Tu, zasiahnutí večnou Láskou, učíme sa upriamovať svoj zrak na to, čo je podstatné. Prijat' kríž znamená povedať Bohu svoje áno na jeho plán spásy s nami. Prijat' svoj kríž znamená odkryť to, k čomu ma Pán pozýva, to, o čom vie, že ma urobí skutočne šťastným. Nečakajme na mimoriadne kríže a sebazaprenia. Utečú nám tak tie každodenné, ktoré nás postupne majú pripravovať a viac zjednocovať s Pánom. Naším krížom môžu byť naše slabosti či chyby, priečny sused, nechť pomôcť či učiť sa. Kríž nie je nejaká mŕtva spomienka na mŕtveho Boha, ale sám Život, živý a dynamický. Je cestou nasledovania so stúpaním i klesaním, okrikovaním i plačom, pádmi i hrdinským vstávaním. A práve v blízkosti Boha, ktorý je s nami na tejto našej každodennej ceste, je ukrytá krása aj nášho kríža. Kríž je cestou pravej lásky, obetovania sa. Veď čo nás nič nestojí, za nič nestojí. A predsa je cestou spojenia nášho srdca so Srdcom Ježišovým i srdcami bratov a sestier, zvlášť tých, čo potrebujú našu pomoc.

Kríž je cestou radosti, pokoja a skutočného šťastia, ktoré môžeme zakusovať už tu na zemi, nielen potom v nebi. Áno, kríž je pravým svetlom aj nášho života. Nebojme sa uveriť, že má moc pretvoriť náš život. Nebuďme tými, čo sa snažia od svojho kríža utiecť, alebo ho len s nechutou vlečú za sebou. Prosme Pána o silu objať ho každý deň so všetkým, čo nám prinesie, a vykročiť znova s ním dopredu. Tak budeme znova a znova vo vlastnom živote zakusovať moc Božej lásky, ktorá bude naše rany premieňať na tie oslávené. Lebo kríž nikdy nie je oddelený od svetla veľkonočného rána a prázdneho hrobu.

Martin KŇAŽEK,
5. ročník

VTEDY ZA ZATVORENÝMI DVERAMI

Liturgia Veľkonočného obdobia nám v prvom týždni po Veľkej noci vyrozpráva pri bohoslužbách niekoľko udalostí, ktoré sa stali po Ježišovom zmŕtvychvstaní. Zamyslieť sa teda nad udalosťou zmŕtvychvstania znamená postupne prechádzať tieto texty, ktoré nám podávajú evanjelisti v závere svojich evanjelií. Pri tomto zamyslení sa však upriamime len na Evanjelium podľa sv. Jána a na jeho predposlednú dvadsiatu kapitolu.

V živote každého človeka má miesto strach. Strach z choroby, smrti, bolesti, či nešťastia tých, ktorých má rád. Podobný strach máme opísaný aj v známom evanjeliovom príbehu o Ježišovi a Tomášovi, alebo inak nazvanom O neveriacom Tomášovi (Jn 20, 19-29). Aby sme mohli uvažovať nad týmto textom, je potrebné si ho pozorne od prvej až po poslednú vetu prečítať.

Hneď prvý 19. verš hovorí o dôležitej skutočnosti. Apoštoli, Ježišovi učeníci, sú za zatvorenými dverami. Dvere ich príbytku sú zatvorené, môžeme povedať, dôkladne zatvorené. Dôvodom bol strach pred Židmi. Učeníci sa báli, boli plní strachu a zatvorené dvere boli akýmsi zabezpečovacím prostriedkom, ich bezpečím. Napriek tomu, že dvere boli zatvorené, v prvý deň týždňa, v nedeľu večer, prichádza ktosi doprostred miestnosti. Je to Ježiš, ich Majster, s viditeľnými znakmi svojho utrpenia. Áno, je to on, ich Pán, Učiteľ... Je to Ježiš, ktorý prichádza, aby zničil ich strach, aby im vlial nádej, aby im povedal, čo majú robiť ďalej, keďže teraz nie sú schopní urobiť nič, len byť v miestnosti a skrývať sa pred Židmi.

Prežívať Ježišovo zmŕtvychvstanie, uvedomiť si túto udalosť v našom každodennom živote znamená vydať sa na cestu dôvery. Dôvery, ktorá premáha strach. Ježiš apoštolov neopustil, práve naopak, prichádza k nim, aby im dal nádej. Zmŕtvychvstanie nás pozýva byť ľuďmi nádeje. Ľuďmi, ktorí veria, ktorí dôverujú, že všetko, čo sa deje v našom živote, má zmysel. Nemáme byť ľuďmi strachu, ale tými, ktorí majú nádej, nádej, že je pri nich Nieкто, kto ich nikdy neopustí, aj keď všetko vyzerá beznádejne, tak ako pre apoštolov vtedy v prvý deň týždňa, keď boli zo strachu za zatvorenými dverami.

Spomenutý evanjeliový príbeh však pokračuje ďalej. Prichádza Tomáš, ktorý neverí, neverí, pretože tam nebol, nevidel. Je to Tomáš, ktorý si vyslúžil pomenovanie neveriaci. No poďme pekne poporiadku a pozrime sa ešte na jednu dôležitú skutočnosť. Spomenuli sme, že všetci boli so strachu za zatvorenými dverami. Všetci okrem jedného. Tomáš medzi nimi nebol. Vychádza

spoza zatvorených dverí. Tomáš nemá strach. Nemá strach vyjsť von. Zároveň ho vidíme ako muža, učeníka, ktorý je tradične opisovaný ako ten, ktorý neverí. Pokúsme sa však pozrieť na jeho neveru iným pohľadom. Spomenuli sme, že Tomáš nemal strach vyjsť za zatvorené dvere. Vidíme, že Tomáš nemá strach povedať, že chce vidieť Kristove rany, otvorený bok a prebodnuté nohy a ruky. Tomáš chce nielen vidieť, ale aj dotknúť sa Kristových rán. Svätý Otec Benedikt XVI. vo svojej katechéze o sv. Tomášovi píše: „Tu (v Tomášovej túžbe vidieť Ježišove rany) sa vynára presvedčenie, že Ježiš sa dá spoznať ani nie tak podľa tváre, ako podľa rán. Tomáš sa domnieva, že terajšími určujúcimi znakmi Ježišovej totožnosti sú predovšetkým rany, v ktorých sa odzrkadľuje jeho láska.“

Tomáš nemá strach vysloviť svoju túžbu dotknúť sa Ježišových rán. Jeho rany sa stávajú pre Tomáša poznávacím znamením, znamením, že je to ich Majster, znamením nesmiernej lásky Boha k človeku. A tu vidíme a máme možnosť zamyslieť sa nad tým, čo prináša zmŕtvychvstanie. Vidieť Ježišove rany vo svetle nesmiernej lásky Boha k človeku. No zároveň sme pozvaní pozrieť sa na svoje rany, na rany nášho srdca. Aj ony dostávajú zmysel vo svetle Kristových rán. Aj naše rany môžu povstať k novému životu, tým, že ich môžeme priniesť ako obeť za druhých.

Pohľad na zmŕtvychvstanie spolu s Tomášom nás pozýva k tomu, aby sme sa nebáli vystierať ruky k Ježišovým ranám. K ranám, ktoré sú symbolom Jeho nesmiernej lásky. Symbolom lásky, ktorá privádza k novému životu. Pretože láska spečatená utrpením nás mení a mení aj tých, ktorým je darovaná, a tak privádza k novému životu. Životu naplnenému láskou, ktorá čerpá silu z otvoreného Kristovho boku.

Tešiteľ

Spomínam si na jeden okamih, ktorý vo mne neustále rezonuje. Keď ma raz pri adorácii zasiahla „prílivová vlna“ šťastia, cítil som z milosti takú radosť, že zachvátila celú moju osobu, celé moje vnútro. Spolu s citmi, ktoré potrebovali byť vyjadrené aj navonok, bolo to, čo sa dialo v mojom vnútri, niečím nepochopiteľným. Tejto vlne som sa nedokázal nijako ubrániť. Nebol som toho schopný, a ani som nechcel...

„Nebola to len veselosť, ktorá závisí od vonkajších prechodných popudov, ktoré keď prestanú, prestane aj veselosť. Radosť je niečo celkom iné: zakladá sa na pravde o človeku, o svete a na ich vzťahu k Bohu; ten je v podstate nemenný a nemenná je aj radosť,“ ako opisuje František Sirovič.

Pavol VI. v apoštolskej exhortácii *Gaudete in Domino (Radujte sa v Pánovi)* hovorí o troch druhoch radosti. Prvú môžeme nazvať radosťou solidárnou, pretože zodpovedá Kristovmu prikázaniu. Je to radosť pre toho, ktorý dostáva, ale aj pre toho, ktorý rozdáva, pretože „blaženejšie je dávať, ako prijímať“ (Sk 20, 35). Na druhom mieste Pavol VI. uvádza, že je potrebné naučiť sa jednoducho vychutnávať mnohoraké ľudské radosti, ktoré nám Stvoriteľ rozsieva na našej ceste. Podľa pápeža tretí druh radosti v človeku spôsobuje poznanie Boha, hoci aj nedokonalé, a istota, že môže s Bohom nadviazať vzťah, ktorý ani smrť nepreruší.

Naplnení ozajstnou radosťou môžeme byť jedine skrze Ježiša Krista v Duchu Svätom. On je Tešiteľ, ktorý nás posilňuje a privádza bližšie k Otcovi, aby sme sa vo vzťahu s ním čoraz viac podobali na jeho obraz, videli v ňom Najsvätejšiu Trojicu a jej dokonalý vzťah sa snažili žiť vo svojom prostredí s ľuďmi okolo seba. Dokonalý vzťah môžeme prežívať jedine vtedy, ak je v nás láska, a keďže Boh sám je láska, jedine vtedy ak máme Boha vo svojom vnútri, môžeme túto lásku naplno žiť, cítiť a rozdávať.

Duch Svätý môže pôsobiť rôznym spôsobom a väčšinou si jeho činnosť ani neuvedomujeme, no preniká cez celý náš život a pôsobí všade okolo nás. Sv. Bazil Ducha Svätého opísal ako „slnko, ktorého svetlo sa šíri všade. Ale účinkovať môže iba tam, kde majú ľudia otvorené alebo aspoň odostreté okná. Tisíce okien prijímajú svetlo a teplo slnečného žiarenia. Tisíce okien však je zastretých a uzavretých pred svetlom a teplom slnka. Slnko tam je, ale ľudia mu neotvorili okná.“ Sv. Bazil nás učí, že jedine ak sa otvoríme jeho pôsobeniu, môže v nás pôsobiť a naplniť nás potrebnými darmi. Je Božím plánom pre každého, aby žil v plnosti Ducha Svätého. „On ťa chce mať a zaujme vládu v okamihu, keď mu ju odovzdáš.“

Keď ty si ochotný, on vstúpi. Ak si mu už vydal zodpovednosť za svoj duchovný život, daj mu riadiť aj svoj život rodinný, sociálny a občiansky, celého seba vo všetkých svojich vzťahoch, svojho ducha, dušu i telo. Jedine takto môžeme byť úplne naplnení Duchom Svätým,“ vyzýva kanadský pastor a evanjelizátor Oswald J. Smith.

V dnešnej dobe sa veľa hovorí o Svätom Duchu hlavne v spojitosti s charizmatickými spoločnosťami a skupinami. Často sa však opomína fakt, že dary, ktoré Duch Svätý dáva, nemajú

slúžiť len jednotlivcovi, ale celému spoločenstvu, ako zdôrazňuje sv. Pavol: „Každý však dostáva prejavy Ducha na všeobecný úžitok“ (1 Kor 12, 7). Tak ako na Turíce v spoločenstve apoštolov, keď na nich zostúpil Duch v ohnivých jazykoch a urobil z nich jednu Cirkev, tak má ňsobiť na zjednotenie spoločenstva aj teraz. Dary, ktoré máme, majú slúžiť na budovanie spoločenstva, farského, rehoľného i všetkých ostatných „Tak aj vy, keďže sa horlivo usilujete o duchovné dary, usilujte sa mať ich v hojnosti na budovanie Cirkvi“ (1 Kor 14, 12). Bl. Ján Pavol II. v encyklike *Ut unum sint* (Aby všetci jedno boli) to vyjadril takto: „Veriť v Krista znamená chcieť jednotu, chcieť jednotu znamená chcieť Cirkev a chcieť Cirkev znamená chcieť spoločenstvo milosti, ktoré od večnosti zodpovedá Otcovmu plánu.“ Začleňujeme sa do neho krstom, pri ktorom do nás vstupuje Tešiteľ, z ktorého sa zatiaľ tešia iba naši rodičia. Birmovka v nás dokončuje a zdokonaľuje krst, rozmnožuje posväcujúcu milosť a s radosťou vlastnou Tešiteľovi a prvotnej Cirkvi nás uschopňuje ohlasovať zmŕtvychvstalého Ježiša Krista. „Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene,

naučí vás všetko...“ (Jn 14, 26), a preto s radosťou ukazujme, komu sme uverili. Pretože, ako hovorí Matka Tereza: „Radosť a úsmev sú veľkým Božím darom. Každý úsmev, ktorý niekomu darujeme, je skutkom lásky, je darom pre tú osobu, je to čosi prekrásne. Majme vždy a pre každého pripravený jeden úsmev. Radosť je sila, radosť je sieť lásky, do ktorej môžeme uloviť duše.“

Pavol LOJAN, 4. ročník

NAJISTEJŠIE CESTY V DIECÉZE

Počas Pôstneho obdobia sa modlitbou krížových ciest stávame duchovnými účastníkmi tej cesty, ktorú Kristus absolvoval od jeruzalemskej pevnosti Antonia až po Golgotu. Táto cesta v sebe nesie nesmierne dôležitý význam pre každého kresťana, lebo práve ona sa stala nemým svedkom jedinečnej udalosti v histórii ľudstva – Kristovej smrti a zmŕtvychvstania.

Špirituál Kňazského seminára v Badíne otec Ľubomír Grega pred rokom vo svojich úvahách nad krížovými cestami napísal: „Podľa niektorých patrí krížová cesta medzi najnebezpečnejšie cesty sveta, pretože sa končí smrťou. Podľa iných zasa patrí medzi najistejšie, lebo sa končí v nebi. Teda na túto cestu možno pozerat' z rôznych strán.“

Kresťania už oddávna putovali na miesta spojené so životom, smrťou a zmŕtvychvstaním Krista. Keďže táto púť do Svätej zeme sa stala náročnou nielen kvôli geografickým podmienkam a podnebiu, ale hlavne v dôsledku napätých vzťahov, ktoré tam vládnu, začali si kresťania najmä prostredníctvom františkánskej spirituality sprítomňovať miesta a udalosti Kristovho života a smrti vo svojich domovinách. A tak už v 15. stor. nachádzame najstaršiu krížovú cestu v stredoeurópskom regióne postavenú v Lübecku a v Norimbergu.

Križové cesty na našom území mali zväčša osem zastavení a vychádzali z tajomstiev bolestného ruženca. Zakončené bývali jedným alebo tromi krížmi. Takto

jezuiti v čase reformácie vystavali v roku 1652 aj druhú najstaršiu a celkovo najdlhšiu krížovú cestu na Slovensku, a to krížovú cestu z Banskej Bystrice do Španej Doliny. Ešte aj dnes lemuje 11-kilometrovú trasu niekoľko kaplniek, ktoré sú ukončené v Španej Doline Kostolíkom Božieho hrobu jeruzalemského typu, jediným svojho druhu na Slovensku. Po vypuknutí moru si však Bystričania postavili v roku 1712 kratšiu kalváriu na vrchu Urpín, ktorú dal v roku 2008 opraviť banskobystrický diecézny biskup Mons. Rudolf Baláž.

Kalvária na Urpíne v Banskej Bystrici

Zrejme najznámejšou krížovou cestou, ktorej sláva siaha ďaleko za hranice našej vlasti, je kalvária v Banskej Štiavnici, zapísaná na listinu Svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Bola postavená v rokoch 1744-1751 na západnej strane kopca a obsahuje 23 sakrálnych objektov, ktoré sú veľkolepým dielom, spájajúcim príbeh Ježišovho umučenia a bolesti Panny Márie. Prvá rozsiahla obnova kalvárie sa uskutočnila na konci 19. storočia a dnes na nej tiež postupne, najmä rukami dobrovoľníkov a občianskych združení, prebieha rekonštrukcia.

Kalvária v Banskej Štiavnici

V našej diecéze sa okrem interiérových krížových ciest vo vnútri našich chrámov nachádzajú približne tri desiatky krížových ciest a kalvárií postavených v prírodnom exteriéri. Ich spojenie s prírodnou scenériou ponúka návštevníkom duchovný rast aj regeneráciu fyzických a duševných síl. Keďže väčšina kalvárií sa nachádza na kopcoch, nesú v sebe dominantný ráz a sú tiež zdrojom čaročarých výhľadov na okolie, do ktorého sú zasadené. Kalvárske súbory sú do krajiny zapojené aj výsadbou rozličných drevín, najmä líp a agátov, ktoré plnia symbolický, ale aj praktický účel, ako je ochrana kaplniek pred slnkom a dažďom.

V priebehu piatich storočí bolo na území terajšej Banskobystrickej diecézy postavených 26 kalvárií. V 17. storočí otvorili stavbu kalvárií krížové cesty v Banskej Bystrici a Španej Doline. Najväčší rozmach týchto stavieb bol však zaznamenaný v 18. stor., keď vznikli krížové cesty v Kláštore pod Znievom, na Starých Horách, v Kremnici, Hornej Rovni, Banskej Štiavnici, Hliníku nad Hronom, Hrušove, Hontianskych Nemciach a Modrom Kameni. V 19. stor. pokračovala výstavba krížových ciest v Leviciach, Bojniciach, Novej Bani, Veľkých Uherciach, Hodruši-Hámroch a v Tajove. Medzi tie novšie kalvárie patria Štiavnické Bane (Silisberg), Hliník nad Hronom II, Žarnovica, Šahy, Detva, Nitrianske Pravno, Senohrad a Sebechleby. Najmladšia kalvária sa nachádza v Hriňovej, ktorú Mons. Rudolf Baláž posvätil v roku 2011. Okrem spomenutých kalvárií a krížových ciest jestvuje aj niekoľko menších, ktoré sa nachádzajú pri sakrálnych stavbách, ako napríklad vo Vrúcku či Priechode, alebo aj vo voľnej prírode, ako je tomu v Nevoľnom pri Kremnici.

Tieto sakrálne objekty však nie sú ohrozované len prírodnými podmienkami, ale aj „nájazdmi“ vandalov, ktorí ich úmyselne poškodzujú, keďže sú postavené na odľahlejších miestach. Preto by sme im mali venovať väčšiu pozornosť a prispievať k ich ochrane, možno aj ich častejšou návštevou. Veď rozjímanie o Kristovom utrpení spojené s relaxom v prírode môže byť lákavou kombináciou, ktorú môžeme využiť v nejedno sviatočné popoludnie nielen počas Pôstu.

KRÍŽOVÁ CESTA O PRIATEĽSTVE

Ježišu, ty si náš brat, ty si náš priateľ. Chceme teraz kráčať s tebou chvíľami tvojho utrpenia a chceme rozmýšľať o našom postoji k priateľstvu a priateľom.

I. Posledná večera: **Dozrievanie v láske**

Pane, ty si povedal: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov.“ (Jn 15, 13) My asi nie sme schopní hneď za svojich priateľov zomrieť, ale to neznamená, že ich nemáme radi z celého srdca. Naopak, každý jeden náš priateľ je pevnou súčasťou našich srdiec. Ježišu, pomôž nám dozrievať v láske. Aby kvalita našich vzťahov podporovaná tvojou láskou rástla tak, aby sme boli schopní za svojich priateľov aj zomrieť. Tak ako ty za nás.

II. Getsemanská záhrada: **Smútok**

Pane, ty si povedal: „Moja duša je smutná až na smrť“ (Mt 26,38). Aj my niekedy cítime veľký smútok a neraz sa nám zdá, že sme smutní až na smrť. Ty si nám, Ježišu, ukázal príklad, že aj pri obrovskom smútku je možné odovzdať sa do rúk nášho nebeského Otca a ako ty povedať: „Nech sa stane tvoja vôľa.“ (v. 42) Pomôž nám odovzdávať v priateľstve svoje radosti, ale aj smútky, nech sú akokoľvek veľké, nášmu dobrému Otcovi.

III. Judášov bozk: **Faloš a autoentickosť**

Pane, ty si povedal Judášovi, keď ťa prišiel zradiť: „Priateľu, načo si prišiel!?“ (Mt 26,50). Aj v našich priateľstvách sa niekedy vyskytne falošnosť a neúprimnosť. Ty, Ježišu, napriek zrade oslovuješ Judáša ako priateľa. Pomôž nám zavrhnúť akúkoľvek falošnosť, aby sme boli pre našich priateľov pravdiví a autentickí.

IV. Ježiš pred veľkňazom: **Hovoriť a mlčať**

Pane, keď ťa vypočúval veľkňaz, nič si mu neodpovedal. Vedel si, kedy je dobré hovoriť a kedy je lepšie mlčať. Ježišu, pomôž nám spoznávať chvíle, v ktorých treba hovoriť, a chvíle, v ktorých treba mlčať. Osobitne ťa prosíme o posilu do situácií, keď iní hovoria zle o našich priateľoch. Aby sme mlčali, keď treba mlčať, a zastali sa ich, keď sa ich treba zastať.

V. Peter zapiera Ježiša: Zlyhanie vernosti

Pane, ty si vystríhal Petra: „Veru, hovorím ti: Tejto noci skôr, ako kohút zaspieva, tri razy ma zaprieš“ (Mt 26,34) a on ťa vo svojej slabosti naozaj zaprel. Aj v priateľstve neraz prevládne nad vernosťou ľudská slabosť a vo svojich činoch potom zlyháme vo vernosti priateľovi. Ježišu, ty nám ukazuješ príklad, že ak ako Peter oľutujeme svoju slabosť, ty na to akoby zabudneš a pozdvihneš nás ešte vyššie. Pomôž nám ľutovať svoje zlyhanie a byť ti vždy nanovo verní.

VI. Ježiš pred Pilátom: Pravda a láska

Pane, ty si Pilátovi povedal: „Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde“ (Jn 18,37). Aj my môžeme svojím priateľstvom vydávať svedectvo pravde, pretože ty si Pravda. Viac ako pravda je však láska. Láska totiž znamená aj to, že nie vždy a za každú cenu je nevyhnutné povedať pravdu, hoci vždy a za každú cenu musíme byť pravdiví. Pomáhaj nám, Ježišu, byť k svojim priateľom pravdiví láskou.

VII. Ježiš je bičovaný a trním korunovaný: Zniest' krivdu

Pane, vojaci sa ti posmievali, hoci oni s tvojím procesom nemali vlastne nič spoločné. Aj keď si bol nevinný, zniesol si krivdu. Aj my a naši priatelia neraz musíme zažívať poníženie napriek tomu, že sme nič zlé nespravili. Ježišu, pomôž nám stáť pri našich priateľoch v situáciách, keď sa im krivdí a nespravodlivo trpia. Veď keď ponížovali teba, nikto pri tebe nebol.

VIII. Ježiš je odsúdený a berie kríž: Rôznosť pováh a nálad

Pane, ty si povedal, že svoj kríž treba zobrať každý deň. Naša rodina, blízki i priatelia sú našou každodennou radosťou a zároveň aj každodenným krížom. Je naozaj ťažké zniesť ich rôzne povahy, zvyky a nálady. Ty si nám ukázal, že vykúpenie je možné až vtedy, keď vynesieme svoj kríž až na vrchol. Ježišu, pomôž nám brať rôznosť pováh a nálad našich priateľov ako prostriedok nášho spoločného vykúpenia.

IX. Šimon z Cyrény a jeruzalemské ženy:**Pomoc skutkom i modlitbou**

Pane, na svojej krížovej ceste si stretol Šimona, ktorý ti pomohol niesť kríž, a jeruzalemské ženy, ktoré nad tebou plakali, pretože ti inak pomôcť nevedeli. Aj v priateľstve je dôležité byť akčným Šimonom, ktorý v pravej chvíli pomôže skutkom, i pokojnými ženami, ktoré pomôžu modlitbou. Ježišu, pomôž nám byť pre svojich priateľov na pomoci v konaní i modlitbe.

X. Ježiš je pribíjaný na kríž: *Bezmocnosť*

Pane, teba pribili na kríž a z mocného divotvorcu si sa stal bezmocným odsúdencom. Aj my v priateľstve neraz zažívame chvíle bezmocnosti. Nech by sme akokoľvek chceli, nevieme povedať priateľovi nijaké slovo povzbudenía, nijakú radu, s jeho problémom nevieme nijako pohnúť. Inokedy sa zas cítime bezmocnými my sami a nijaké slovo priateľa na nás nemá účinok. Ježišu, ty si nám cez svoju bezmocnosť na kríži daroval vykúpenie. Pomôž nám pri bezmocnosti v priateľstve pohliadnuť na tvoju bezmocnosť na kríži. Veď práve ona nám pri-niesla vykúpenie a konečné víťazstvo.

XI. Mária a Ján pod krížom: *V osamelosti s matkou*

Pane, pod tvojím krížom stál tvoj priateľ apoštol Ján a tvoja matka Mária. V tých najťažších chvíľach je aj s nami tvoja Matka. Ježišu, pomôž nám nezabúdať, že v ťažkých chvíľach nestrácame podporu priateľov a že je tu s nami vždy aj naša nebeská priateľka – Matka Mária.

XII. Prebodnutý bok: *Otvorené rany*

Pane, po tom, čo si zomrel na kríži, ti vojak kopijou prebodol bok. Aj v priateľstve sa neraz vyskytnú situácie, keď sa nám otvárajú rany starých nedorozumení a zabudnutých hriechov. Ježišu, pomôž nám aj po problémových situáciách v priateľstve pokračovať bez toho, aby sme otvárali rany, ktoré sme už chceli zabudnúť.

XIII. Ježiša skladajú z kríža: *Vzťah v novej kvalite*

Pane, keď si zomrel, tvoji blízki museli začať žiť nanovo, začala sa pre nich nová etapa života. Aj priateľstvo po ťažkostiach môžeme buď pochovať, alebo ho budovať nanovo, v novej, hoci inej kvalite. Ježišu, pomôž nám uvedomiť si, že ťažkosti v priateľstve nie sú dôvodom na jeho pochovanie, ale novou šancou na jeho budovanie.

XIV. Zmŕtvychvstane: *Neprehliadnuť novú šancu*

Pane, ty si sa pri prázdnom hrobe prihovoril Márii Magdaléne. Oslovil si ju po mene, hoci ona si myslela, že sa s tebou už nikdy nestretne. Aj nás môže neraz preniknúť smútok zo straty priateľa natoľko, že si nevšimneme jeho snahu o obnovenie priateľstva. Ježišu, očisťuj nám zrak, aby sme poznávali chvíle, keď nám náš priateľ vychádza v ústrety, a pomáhaj nám, aby sme my vychádzali v ústrety svojim priateľom.

Ježišu, žehnaj našich priateľov a naše priateľstvá. Ty si náš priateľ a dokázal si nám tú najväčšiu lásku tým, že si za nás dal svoj život. Ďakujeme ti za tvoje vykúpenie. Ďakujeme ti za dar priateľstva. Ďakujeme ti za našich priateľov.

Na úmysel Svätého Otca...

Dušan RONČÁK, 5. ročník

LEKÁROM V AFRIKE

*Počas Pôstu si hlbšie uvedomujeme potrebu pomoci blížnym a aj Pôst nás má viac približovať ku Kristovi a k blížnemu. Ku Kristovi v blížnych sa približoval aj **MUDr. Milan Očenáš**, ktorý ako lekár a chirurg pôsobil v afrických krajinách...*

Čo vás motivovalo stať sa lekárom a čo aj teraz toto povolanie pre vás znamená?

Konkrétny motív som vlastne nemal. Motív pomoci ľuďom ma však celý život „prenasledoval“ už od detstva. Už ako trojročný som vedel, že chcem byť lekárom, a tak som nepotreboval na to ani rozumy, ani donucovanie, ani prehováranie. Bola to moja spontánna žiadosť a pri tom rozhodnutí som vydržal až do absolvovania fakulty.

Ako ste sa dostali do Afriky, čo vás tam pritiahlo a ako vyzeralo vaše putovanie?

Rozbeh do Afriky som mal ešte ako mladý chirurg. To bolo v roku 1963. Dostal som sa do Tuniska. Tam som odpracoval štyri roky a mám na to veľmi dobré spomienky, ktoré boli základom môjho vzťahu k Afrike. Tento vzťah sa ale prejavil najmä vtedy, keď som odišiel do dôchodku a zistil som, po dvoch-troch mesiacoch „lebedenia“ a ničnerobenia, že takto nemôžem ísť ďalej. Nemal som pocit, že patríam „do starého železa“, ale že môžem ďalej pracovať, a tak som začal hľadať možnosti. Jediné, čo mi ale nakoniec zostávalo, bola Afrika. Misijná práca u nás – bolo to v roku 2000 alebo 2001 – bola však ešte len „v plienkach“. Nakoniec, po dvoch rokoch

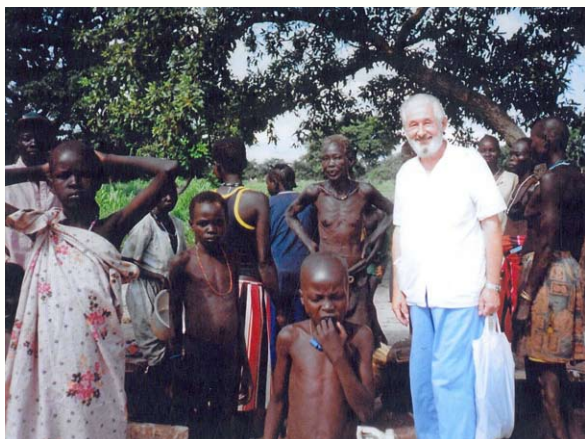

hľadania, som sa dostal cez Trnavskú univerzitu a cez profesora Krčméryho v prvej „ekipe“ (fr. équipe = skupina; pozn. red.) slovenských lekárov do Južného Sudánu. Nevedel som vtedy, do čoho vlastne idem. To ma ale nezaujímalo, bol som jednoducho šťastný, že môžem začať pracovať a pomáhať ľuďom. V lete 2002 sme odleteli a prileteli do Nairobi v Keni. Hraničnica bola kvôli vojne v podstate uzavretá a lietieť sa nasmelo. Nakoniec – aby nás nezostrelili – sme leteli v noci. Tak sme sa dostali do Južného Sudánu a napokon aj do poľnej nemocnice v dedine Mapuordit, ktorá bola v divočine v buši.

Ako vyzerala nemocnica a jej vybavenie?

Nemocnica a nemocničné stavby, to bol pre mňa šok. Boli to obyčajné černošské stavania z typického materiálu, žiadne murované stavby. Stavby stáli na koloch z gumovníka, ktoré boli spletené a „ocápané“ čiernym blatom. Na streche bola

slama, dlhá aj tri metre, ktorá sa kládla vo vrstvách. Jediné, čo tam bolo ako-tak na videnie, bol chirurgický pavilón. Ten bol z plechu pozakryvaný slamou a bol pod gumovníkmi, ktoré vrhajú veľký tieň. Vďaka nim sa pacienti v tej strašnej horúčave „neupiekli“. Podmienky boli na hranici únosnosti. Takýmto spôsobom bol postavený interný pavilón, pôrodnický pavilón, detský pavilón, izolačný pavilón a vstupný tzv. dispanzér, kde sa každý pacient, ktorý prišiel, zaevidoval, dostal knižku a zaplatil „smiešnu“ sumu. Tam bol aj vyšetrený a odporučený k ďalšiemu ošetrovateľovi. Nemocnica bola postavená v spolupráci s Trnavskou univerzitou a diecézou Južného Sudánu. Pracovali sme spolu s misionármi talianskeho pôvodu, tzv. komboniánmi. Ich misia v Južnom Sudáne je založená na téze, že pre Afriku je najdôležitejšie starať sa o dušu a o telo. To znamená stavať nemocnice, aby sa chránilo zdravie, a starať sa o dušu – to boli školy. Táto téza je platná 150 rokov a je stopercentne pravdivá aj v súčasnosti. Pretože to je základ existencie Afriky a základ vzostupu.

MUDr. Očenáš v kolónii malomocných, kde mnohým pacientom musel amputovať časti končatín.

Pri chirurgickom zákroku v operačnom stane.

V čom bola situácia v Južnom Sudáne pre ľudí najťažšia a aké pozitívum ste videli na ľuďoch?

Vládla tam strašná bieda. Tá bola takého rozsahu, že sa to nedá ani opísať. Aby človek pochopil, aká hlboká je tá bieda, musí ju vidieť. Iba vtedy svet pochopí, čo je bieda a v akej biede ešte v súčasnosti ľudstvo existuje a žije a trápi sa obrovským spôsobom, pričom nehorázne peniaze „sa vyhadzujú do vzduchu“, namiesto toho, aby sa podelili týmto chudákom, ktorí sú na hranici existencie. V Sudáne vládla katastrofická situácia 40 rokov. Neexistoval štát ako taký, celý tento čas bola vojna. Vlastne celý systém počas tých 40 rokov bol založený na strachu, biede. Ľudia prichádzali aj o ten drobný majetok, ktorý mali. Nemohli počas bojov vypestovať plodiny pre obživu. Zahynulo tam okolo dvoch miliónov ľudí. Zomieralo sa od hladu, deti zomierali od hladu! A v obrovskom percente, v takom, o akom my nemáme ani poňatia. Ďalej je tam veľmi zlé podnebie, komáre, malária a všetky tropické choroby, vrátane malomocenstva.

Ľudia sa tam dožívajú maximálne tak 50 rokov. Za celý čas, čo som tam bol, som nevidel šedivého človeka, ja som tam bol vlastne najstarší. A čo bolo pozitívne na ľuďoch? Oni to všetko brali ako normu. Prijímali to tak, ako to bolo. Nereptali. A to bolo najsilnejšie. V zóne, v ktorej sa práve nebojovalo, žili, akoby sa ich všetko to zlé nedotýkalo. Žili si proste svojím životom. A vedeli sa aj radowať z úplných maličkostí.

Ako vyzerala vaša práca v nemocnici a čo vám dávalo silu vytrvať aj napriek ťažkostiam?

V Južnom Sudáne je veľmi zlé podnebie. V období sucha je teplota päťdesiat stupňov Celzia v chládku, za celý čas nezaprší ani kvapka a slnko tam páli rovno na hlavu. V monzúnovom období boli dažde zas také silné, že nás doslova vytápalo. A vlhkosť bola taká vysoká, že keď som sa ráno zobúdzať, bol som v mokrom a oblečenie, ktoré som si obliekal, bolo tiež mokré. Boli to skutočne ťažké podmienky. Keď som ale videl, ako tam ľudia musia žiť a ako sa tam trápia, tak som si položil otázku: „Prečo by

som to nemohol vydržať aj ja? A to aj za cenu, že by sa to odrazilo na zdraví.“ To ma tam držalo: pomoc ľuďom, ktorí museli žiť v takých neľudských podmienkach. Nebolo to ľahké, mnohí to nevydržali. Popri mne sa vystriedalo mnoho lekárov, chodili tak na dva až tri mesiace. A boli to väčšinou mladí lekári. Keď ale niekto nie je pevne rozhodnutý žiť v takýchto podmienkach, nevydrží to. Mnohí si asi mysleli, že uvidia peknú prírodu, alebo išli ako na výlet. To ale pre život v Afrike nestačí. A niektorí to nezvládli ani psychicky. U nás na Slovensku sa tie psychické rozdiely tak neprejavia, ale keď je človek v ťažkých podmienkach, tak tam sa ukáže, kto je na tom ako.

Rozsah chudoby je veľký, ale skúsím sa spýtať: „Ako môžeme aj my ľudia zo Slovenska pomôcť ľuďom zmietaným chudobou?“

Čo sa týka pomoci, pomáhať treba, a to najmä cez organizácie. Skôr však pomôžu malé projekty a organizácie. Veľké pomoci, ktoré idú napríklad cez OSN alebo UNICEF, sa strácajú. Tie peniaze sa často stratia alebo neprídu na miesto, kde boli určené. A len malé percento sa dostane na miesto určenia. Sú to teda malé projekty a organizácie, ktoré majú veľký efekt. Musí ísť o seriózne osoby alebo organizácie, najmä katolícke, misionárske alebo podobne, cez ktoré je táto pomoc účinná. Nám prišla takto pomoc na obnovenie nemocnice z Talianska. Bolo to pol milióna dolárov, z ktorých sa mohla postaviť nemocnica so 102 lôžkami a s novým chirurgickým pavilónom. A na túto oblasť je to, hoci má len 102 lôžok, veľká nemocnica. Treba teda pomáhať!

S dnes už zosnulým biskupom Caesarom Mazollarim.

*Za rozhovor srdečne ďakujú **Jozef BENČAT a Michal VÁLKA, 3. ročník**
foto: archív p. Očenáša*

Vzťah k blížnemu vychádza z poznania seba samého

*Kvalita prednášok, ktoré nám v deň januárovej duchovnej obnovy predniesol **vdp. Juraj Sedláček**, duchovný správca Univerzitného pastoračného centra v Trenčíne, nás posilnila do náročných dní skúškového obdobia...*

Vo svojom prvom príhovore sa o. Juraj zamerl na dôveryhodnosť kňaza. Základom tejto dôveryhodnosti je vzťah. Vzťah ohlasovateľa evanjelia k evanjelizovanej osobe je akousi vstupnou bránou pre jeho ďalšie kroky. Na to, aby sme získali človeka, a neskôr aj jeho dušu, potrebujeme sa „doňho“ dostať. Spôsoby sú rôzne. Môže to byť prostredníctvom športu, zdieľaním záľub, rozhovorom či vypočutím. Keď vytvoríme vzťah s druhým, dáme mu tak pocítiť svoj záujem a lásku a potom, po istom čase, druhá strana prijme aj kritiku. Svätý Otec Benedikt XVI. hovorí, že poznať druhého znamená byť druhému nablízku, mať ho rád. Mali by sme sa snažiť vidieť Boha vo svojich blížnych, poznávať ľudí ako Boha a vzhľadom na Boha.

Aby človek dokázal správne vytvárať vzťahy s druhými, potrebuje najprv poznať vlastnú identitu. Ako nám to o. Juraj priblížil vo svojom druhom príhovore, dnešný svet prežíva krízu identity. Len človek, ktorý žije vlastnú identitu, sa stáva zakoreneným a pilierom pre svoje okolie. Identitu treba chápať vo všetkých rovinách našej osobnosti a nášho bytia. Ľudskú (najskôr byť človekom), kresťanskú (uveriť Bohu a jeho zjaveniu) i kňazskú (identita človeka, ktorý uveril, že Boh ho osobitným spôsobom povoláva k službe druhým). Správne žitie našej identity napomáha aj sebaopoznávanie, ktoré sprevádza absolútna úprimnosť a pravdivosť k sebe samému.

Nášmu exercitátorovi patrí veľká vďaka za hodnotné myšlienky a tiež zážitky a skúsenosti z jeho osobného života i pastoračnej praxe.

Z prednášok o. Juraja spracoval **Ján JÁGER, 5. ročník**

Svätosť

- kráčanie proti prúdu dnešnej doby

Duchovnú obnovu v mesiaci február sme veľmi očakávali, lebo po náročnom skúškovom januári sme túžili načerpať aj duchovne. Exerციtátor k nám prišiel až z Košíc – **Andrej Valent OCD**, pôvodne pochádzajúci z Detvy.

Vo svätej omši nás exerციtátor povzbudil k svätosti. Vieme vôbec, čo znamená byť svätým? Pre koho je svätosť určená a ako ju dosiahnuť?

Svätosť ľudí má byť a aj je podobná Božej svätosti. Každý jeden je iný ako druhý, akoby vyňatý zo sveta, ale na druhej strane zostáva veľmi blízko ľuďom aj svetu. Zdôraznil aj to, čo svätosť nie je: rozprávať krásne veci o Bohu, ale zároveň nenávidieť svojho brata, sestru, suseda alebo susedku; dlhá modlitba, ale zároveň odmietnuť podať pohár vody smädnému alebo nevšimnúť si smutného blížneho vedľa seba. Nie je to ani nejaký stav, ktorý dosiahneme a hotovo. Svätosť je cesta, hľadanie, púť. Je to srdce, ktoré sa usiluje byť tesne spojené s Ježišom, ale aj s ľuďmi okolo. Svätosť znamená žiť podľa evanjelia a nasledovať Krista. Je vznášanim sa srdca k Bohu, srdca, ktoré je však vždy pripravené zostúpiť aj do tých najhlbších priepastí ľudskej biedy a slabosti. Je to kráčanie proti prúdu dnešnej doby. Svätosť v praktickom živote, to je matka, ktorá s láskou vstáva v noci k chorým deťom, dlane otca zodraté prácou, aby uživil svoju rodinu, spoločná modlitba celej rodiny večer po namáhavom dni a vzájomné odpustenie. Sú to kolená mnícha zodraté od modlitby, mnícha, ktorý je však vždy ochotný pomôcť svojmu bratovi. Je to boj o zachovanie dôvery v Boha, keď sa všetko v živote rúca, trepezlivosť v ťažkej chorobe, snaha o vernosť aj napriek zrade manžela, manželky. Svätým je kňaz verný svojmu povolaniu aj po päťdesiatich rokoch kňazstva, napriek všetkým krízam a útokom sveta, rodičia čakajúci štvrté či piate dieťa, ktorí si ho nechajú napriek ohováraniam blízkych. Znamená aj snahu s pokojom prijať tvrdú stratu najbližších.

Ježiš každého jedného z nás pozýva k svätosti a každý môže po nej kráčať.

V prvej prednáške nám exerციtátor rozprával o modlitbe. Je to vlastne dôverný, priateľský, často opakovaný rozhovor s tým, o ktorom vieme, že nás miluje (sv. Terézia Avilská). Modlitba sa nezakladá na ľudskej schopnosti, ale na Božej milosti. Modlíme sa natoľko, nakoľko v nej milujeme. Druhú prednášku zameral na rozjímanie, ktoré je tiež modlitbou.

Diabol sa nebojí našich športových štadiónov alebo kín. On sa bojí našej svätosti, a preto chceme byť svätí...

ZASVÄTENÝ ŽIVOT AKO DAR OD OTCA

„Kto chce ísť za mnou nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nech ma nasleduje. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho“ (Mt 16, 24-26).

Náplňou zasväteného života je každodenná odpoveď na Ježišovo pozvanie: „Pod' za mnou!“ Nie je to cesta jednoduchá, veď sám Ježiš Kristus hovorí o tom, že treba vziať kríž so sebou. Ako teda uvádza aj regula sv. Benedikta, „keď potom ten, čo prichádza a vytrvalo klope, ukáže, že prijíma s trpezlivosťou príkoria a ťažkosti vstupu, ktoré mu robia, potom nech sa mu dovolí vstúpiť.“ Naozaj pravdivé sú slová nášho Pána: „Úzka je cesta, čo vedie do života.“ Avšak na druhej strane, ako uvádzajú kartuziánske štatúty, „kto z lásky k Bohu spravil tento krok, nikdy ho neolutoval.“

Kým však človek dozrie pre definitívnu voľbu zasväteného života, je nevyhnutné, aby prešiel dlhú cestu rozpoznávania svojho povolania. Pri rehoľných inštitútoch spravidla platí, že po nadviazaní kontaktu a prejavení záujmu vstúpiť do kláštora nasleduje kandidatúra, ktorá umožňuje prvé zblíženie sa so životom a poslaním rehoľnej komunity. Ďalej nasleduje očakávanie vstupu čiže postulát. Noviciát je najdôležitejšie obdobie pre rehoľnú formáciu. Trvá najmenej jeden rok. Novic alebo novicka sa učia žiť podľa pravidiel inštitútu a majú podmienky, aby mohli viesť intenzívny život s Bohom a mať skúsenosť života v komunite. Obdobie dočasných sľubov je na určitú dobu (3 až 9 rokov). Náplňou tohto obdobia je buď ďalšie štúdium, alebo konkrétna práca. Cieľom je overovanie si, či je to ten správny spôsob života, do ktorého Pán volá danú osobu. Definitívna voľba je uskutočnená cez zloženie doživotných sľubov.

Tí, čo prichádzajú a hľadajú Boha, prosia o oči, ktoré dobre vidia, a o uši, ktoré dobre počujú. Žiadna forma zasväteného života nemôže byť vo svojom konečnom dôsledku ničím iným, než prijatím krstnej výzvy v jej najradikálnejšom zmysle.

Sám povolaný si tak vyberá konárik z veľkého stromu Cirkvi, kde chce zotrvať

a prinášať ovocie. A práve preto existujú rôzne formy zasväteného života so svojim špecifickým zameraním. Mnohí z vnuknutia Ducha Svätého žili pustovníckym životom, alebo založili rehoľné spoločenstvá, ktoré Cirkev s radosťou prijala a odobrila svojou autoritou.

2. február nie je za deň zasväteného života vybraný náhodne. Cirkev práve v tento deň oslavuje sviatok Obetovania Pána, keď Jozef a Mária podľa starozákonnej Knihy Exodus (Ex 13, 12) „predstavili“ malého Ježiška Pánovi. Podobne aj človek chce zavŕšiť úplné darovanie seba ako obeť, prinesenú Bohu, ktorou sa celá jeho existencia stáva nepretržitým kultom Boha v láske. Takto pri užšom nasledovaní Krista skrze pôsobenie Ducha Svätého sa veriaci naplno zasväcuje nadovšetko milovanému Bohu, aby dosahoval dokonalosť lásky v službe Božieho kráľovstva, a stáva sa v Cirkvi skvelým znamením, aby tak bol predzvesťou nebeskej slávy.

Nesmieme zabúdať, že zasvätený život nepramení v prvom rade v úsilí človeka, ale je darom prichádzajúcim „zhora“, z iniciatívy Otca, „ktorý priťahuje k sebe stvorenie s osobitnou láskou a s perspektívou osobnej misie“.

Práve v dnešnom čase sa v Cirkvi stále viac pociťuje potreba návratu k Bohu a k serióznemu evanjelióvemu životu aj s vonkajšími prejavmi, ako je napríklad klauzúra. Dôkazom toho je i nie tak dávna návšteva Benedikta XVI. v kartuziánskom kláštore v Serra San Bruno. Pri tejto príležitosti analyzoval súčasný stav spoločnosti, ktorý je oproti minulosti síce pohodlnejší, ale rušnejší a hlučnejší a v posledných desaťročiach „hrozí fenomén ovládnutia reality virtualitou.“ Podľa pápeža táto tendencia dosiahla už vysoký stupeň, takže možno hovoriť o akejsi antropologickej mutácii, pri ktorej „ľudia už nie sú schopní zostať dlhší čas potichu a osamote“. Pápež načrtnol tento stav preto, aby dal vyniknúť „osobitnej charizme kartúzy ako daru pre Cirkev a pre svet“. Zdôraznil, že „stať sa mníchom si vyžaduje svoj čas, cvičenie a trpezlivosť v nepretržitom božskom bdení. Je to umenie dať čas Bohu, aby pôsobil svojím Duchom, a vlastnej ľudskosti, aby sa utvárala a rástla podľa miery Kristovej zrelosti.“ Benedikt XVI. zveril tých, ktorých Pán pozýva do osobitných povolaní v Cirkvi, Panne Márii: „Nech na príhovor Panny Márie aj v našej dobe rastie počet zasvätených osôb, ktoré idú proti prúdu tým, že žijú podľa evanjelióvých rád chudoby, čistoty a poslušnosti a prorocky svedčia o Kristovi a jeho poslanstve spásy.“

Eutanázia – právo na smrť?

Existuje prirodzené právo človeka na život. Je však „žiť“ povinnosťou? Má spoločnosť povinnosť udržovať život človeka? Má človek právo na dôstojnú smrť? Toto sú jedny z mnohých otázok, ktoré súvisia s témou eutanázie...

Termín eutanázia je gréckeho pôvodu (*eu-thanatos*) a etymologicky sa prekladá ako „dobrá smrť“. Eutanázia vyvoláva rešpekt pred jej zlegalizovaním, o ktoré je v mnohých krajinách záujem. Najliberálnejšiu prax v tejto veci nachádzame v Holandsku. Podľa štatistiky 54% lekárov ju v tejto krajine na prianie pacientov vykonáva a až 1,8% občanov ju použilo ako vyžiadané ukončenie života.

Pohľad do histórie

Fenoménu eutanázie existuje vo svete už niekoľko tisícročí. Počas jednotlivých etáp ľudských dejín sa líšil aj pohľad človeka na tento jav. V grécko-rímskej epoche človek mal právo zvoliť si spôsob ukončenia svojho života, postihnuté deti boli dokonca zabíjané. Stredoveké kresťanstvo eutanáziu radikálne odmietalo. Sv. Augustín pokladal eutanáziu za prejav zbabelstva a podobný názor mal aj sv. Tomáš Akvinský. Aj neskoršie názory protestantizmu sa v otázkach eutanázie nelíšili od katolíckej ortodoxie. V období novoveku sa viac začal uplatňovať sekulárny pohľad prirodzenej etiky. V modernom 20. storočí sa medicína vďaka technickému pokroku usiluje o predĺženie ľudského života. Na druhej strane človek bol svedkom zneužitia nútenej eutanázie v období nacistickej diktatúry.

Pojem a rozdelenie

Podľa úmyslu konajúceho rozoznávame eutanáziu priamu, čiže akúkoľvek intervenciu, ktorá sama o sebe spôsobuje alebo urýchľuje smrť alebo ktorá to má v úmysle, a nepriamu, čiže také konanie, ktoré by mohlo urýchliť alebo spôsobiť smrť pacienta bez toho, aby to konajúci chcel; v prípade nepriamej sa zvyčajne nehovorí o eutanázii. Z hľadiska prostriedkov vykonania rozlišujeme eutanáziu aktívnu, keď smrť nastáva následkom skutku, ako je podanie smrteľného „lieku“, a pasívnu, ak smrť nastane pre zanedbanie základnej starostlivosti. Taktiež poznáme aj rozdelenie na dobrovoľnú eutanáziu, teda chcenú samotnou osobou, pacientom (prakticky ide o asistovanú samovraždu), a eutanáziu nedobrovoľnú, ktorá je vykonaná bez súhlasu príslušnej osoby.

Postoj Cirkvi

Pre katolícku náuku praktizovanie eutanázie prináša závažný morálny problém. Ucelený pohľad Cirkvi na podáva pápež Ján Pavol II. v encyklike *Evangelium vitae* (1995). Pápež definuje eutanáziu ako „čin alebo zanedbanie, ktoré zo svojej povahy a v úmysle konajúceho spôsobuje smrť kvôli odstráneniu akéhokoľvek utrpenia.“

Je dôležité rozlišovať medzi eutanáziou a zrieknutím sa tzv. úpornej terapie, čiže lekárskeho zásahu, ktoré prestali byť úmerné primeranej situácii chorého. V týchto situáciách, keď je smrť blízka a neodvratná, je možné v zhode so svedomím zrieť sa zákrokov, ktorými by bolo dosiahnuté len dočasné a bolestné predĺženie života. Zrieknutie sa prehnaných prostriedkov sa nestotožňuje so samovraždou alebo eutanáziou; vyjadruje skôr prijatie postavenia človeka vzhľadom na smrť. Pápež spomína i význam paliatívnej terapie, cieľom ktorej je zmiernenie utrpenia pacienta v konečnom štádiu choroby a zabezpečenie potrebnej ľudskej pomoci. V tomto prípade sa vynára otázka dovolenosti niektorých upokojujúcich prostriedkov a prostriedkov proti bolesti, prostredníctvom ktorých sa má zmierniť utrpenie chorého, i keď je to spojené s rizikom skrátenia života. Tu sa nechce smrť a ani sa o ňu neusiluje, hoci sa pripúšťa jej riziko. Netreba však bez vážneho dôvodu zomierajúceho zbavovať vedomia.

Na základe týchto rozlíšení pápež potvrdzuje učenie, že eutanázia je vážnym porušením Božieho zákona ako morálne neprípustné zabitie ľudskej osoby. Toto učenie sa zakladá na prirodzenom zákone a na písanom Božom slove, ktoré sa odovzdáva tradíciou Cirkvi a vyučuje ho riadne a všeobecné Magistérium.

Človek je povolaný k plnosti života, ktorý presahuje rozmery jeho pozemskej existencie, pretože spočíva v účasti na živote Boha. Veľkosť a vznešenosť tohto nadprirodzeného povolania ukazuje na nesmiernu hodnotu ľudskeho života aj v jeho pozemskej fáze. Dôstojnosť osoby patrí každej ľudskej bytosti od počatia až po prirodzenú smrť. Keď začne prevládať tendencia považovať život za hodnotný len do takej miery, v akej je zdrojom príjemna a blahobytu, utrpenie sa javí ako neznesiteľná ťarcha, od ktorej sa treba za každú cenu oslobodiť. Vo svetle evanjelia však má trpezlivo znášaná, prijatá a obetovaná choroba, utrpenie i smrť človeka neoceniteľnú hodnotu pre jeho osobnú spásu i pre celú Cirkev.

Klienti Domu Božieho milosrdenstva v Banskej Bystrici, kde je postarané o dôstojné prežitie ich staroby.

Peter LUPTÁK, diakon, 6. ročník

RADŠEJ SMŤ, AKO HRIECH...

Nenápadná mučenica čistoty Anka Kolesárová

Ako mučenica čistoty je na celom svete známa sv. Mária Goretti, ktorá zomrela vo veku dvanásť rokov. Nie všetci však vedia, že aj Slovensko má svoju „Máriu Goretti“. Je ňou Anka Kolesárová, ktorá vo svojich 16 rokoch tiež položila život za obranu čistoty. Pred krátkym časom bola ukončená diecézna fáza procesu jej blahorečenia...

Anka Kolesárová začala svoju životnú púť v čase medzi dvoma svetovými vojnami. V malej východoslovenskej dedinke Vysoká nad Uhom prežila so svojou rodinou pokojné detstvo, a to aj vďaka tomu, že jej rodina viedla nábožný život.

Deň narodenia pre nebo

Pokojné chvíle pre rodinu Kolesárovcov sa skončili, keď koncom druhej svetovej vojny prechádzali cez ich obec vojská východného frontu. Počas oslobodzovania sa ľudia ukrývali v pivniciach. Pri prehliadke domu Jána Kolesára opitý ruský vojak zbadal jeho 16-ročnú dcéru Annu a začal ju ťahať von. Žiadal od nej, aby sa mu oddala. Keď však nesúhlasila, vytrhla sa mu z rúk a skočila do pivnice, vojak sa vybral za ňou. Namieril na ňu automat a povedal: „Rozlúč sa s otcom!“ Dievča ešte stihlo zvolat: „Apočko, zbohom! Ježiš, Mária, Jozef!“ Vtom ju vojak dvoma ranami surovo zastrelil. Bol 22. november 1944, deň, keď Cirkev oslavuje aj inú mučenicu čistoty, svätú pannu Cecíliu. V tento deň sa skončil mladý život dievčaťa – mučenice, ktoré si volilo radšej smrť ako stratu panenstva. Vo farskej kronike v Pavlovciach nad Uhom sa o tom nachádza zápis z roku 1944 s latinskou poznámkou „mučenica čistoty“. Svedectvo podpísalo päť svedkov. Pri tomto hrdinskom čine ju podľa zápisu posilňoval eucharistický Kristus, lebo predtým pristúpila k svätej spovedi a k svätému prijímaniu.

Mladosť v sebe nesie túžby, tvorivosť, odvahu, silu, krásu, krehkosť, sny...
Svedectvo Božej služobnice Anny Kolesárovej, ktorá zomrela pri obrane čistoty, zasiahlo dievčatá a chlapcov tak hlboko, že sa v nich objavil prameň, ktorý vytryskol zo srdca túžiaceho po čistej, pravdivej, úprimnej a nikým a ničím nezakalenej láske.
Som rád, že z prameňa múdrosti mladých môžeme načrtnúť, osviežiť myseľ a nasýtiť smädné srdce človeka.
Pavol Hudák, rektor Domu Anky Kolesárovej

Púte radosti

Anka Kolesárová sa stala vzorom čistoty pre mnohých mladých kresťanov. Aby sa jej príklad dostal do povedomia čím viacerých, od roku 1999 sa pravidelne štyrikrát v roku koná vo Vysokej nad Uhom Púť radosti. Tá nedávna februárová bola už 52. v poradí. Akýmsi trvalým mottom sa pre konanie týchto pútí stal výrok Tomáša Kempenského: „Ak je na svete nejaká radosť, má ju iste človek čistého srdca.“ A naozaj, mladí, ktorí prichádzajú do Vysokej, objavujú radosť, ktorá plynie z čistoty srdca. Objavujú krásu vzťahov, ktorá pramení z krásy vzťahu s Ježišom. Vzťah s Kristom bol hnacou silou aj pre obeť Anky, a preto ženie aj mladých, aby sa nebáli odovzdávať svoj život Kristovi v čistých vzťahoch.

Mladí, ktorí prichádzajú na Púte radosti, sú vyzývaní, aby sa každý deň modlili tri Zdravasy: jeden za dar povolania a rozhodovania sa podľa Božej vôle, jeden za čistotu a jeden za vernosť Bohu a jeho radostnému posolstvu.

Okrem Pútí radosti, určených najmä pre mladých stredoškolákov a vysokoškolákov, konajú sa tu aj Púte zrelosti, kam prichádzajú mladí vo veku od 23 rokov a vôbec všetci, ktorí hľadajú svoje povolanie a miesto v živote. Domček Anky Kolesárovej, ktorý spravuje zakladateľ pútí a pôvodne kaplán Univerzitného pastoračného centra v Košiciach o. Pavol Hudák, pripravuje tiež Púte rodín, pretože k životu v čistote sú povolaní aj manželia.

Proces blahorečenia

Príklad Anky Kolesárovej oslovil mladých natoľko, že iniciovali začiatok procesu jej blahorečenia. Tak sa od roku 2004 začali zbierať svedectvá o jej živote a rôzne dôkazy. Košický arcibiskup Mons. Bernard Bober 14. februára tohto roku slávnostnou sv. omšou v Dóme sv. Alžbety oficiálne ukončil diecéznu fázu procesu blahorečenia tejto Božej služobnice. Vo svojej homílii povedal aj tieto slová: „Anka, ktorá zomrela kvôli čistote, sa vo Vysokej stala vyhľadávaným diamantom, ktorý je síce ukrytý hlboko v zemi, no aj napriek tomu vyžaruje svetlo v živote hľadajúcich mladých ľudí. Je to dielo Božej milosti a jej čistej lásky a potvrdzuje sa, že svoj život neobetovala nadarmo. Z jej svedectva žijú iní.“

Svedectvo Anky Klesárovej priťahuje mnohých. Je potrebné všimnúť si príklad jej života osobitne dnes, keď čistota nie je veľmi v móde...

Modlitba za blahorečenie Anky Kolesárovej

Všemohúci Bože,
tvoja služobnica Anna Kolesárová
radšej podstúpila smrť,
aby si zachovala čistotu srdca a tela.
Prosíme Ťa, na jej orodovanie
vypočuj túto prosbu ...,
aby sme ju mohli uctievať na oltári
ako vzor čistoty a rastu v hodnotách,
ktoré ukazujú cestu k pravej láske
a k dôstojnému životu.

O jej blahorečenie Ťa prosíme
skrze Krista, nášho Pána. Amen.

HĽBŠIE ROZJÍMAŤ NAD BOŽÍM SLOVOM...

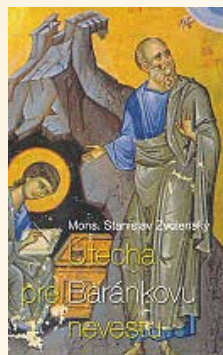
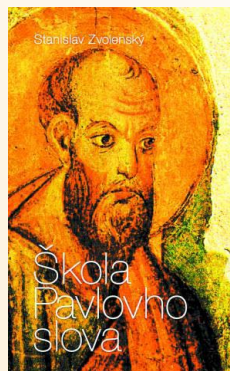
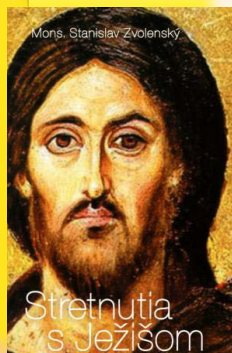
Knižné edície nie sú na trhu dobrej katolíckej literatúry ničím novým. Jednu z nich (*Katolícka bioetika*) sme na stránkach nášho časopisu predstavili pred rokom. Dnes sa chceme venovať inej, nemenej vzácnej edícii Logos, čiže knihám Mons. **Stanislava Zvolenského**, ktoré prednášal v rámci cyklu *Lectio divina*. V edícii zatiaľ vyšli tri knihy: **Škola Pavlovho slova** (2009), **Stretnutia s Ježišom** (2010) a **Útecha pre Baránkovu nevestu** (2011).

Stretnutia bratislavského arcibiskupa Mons. Stanislava Zvolenského v cykle *Lectio divina* sa už od roku 2008 konajú raz mesačne, v prvom roku ako reakcia na vyhlásenie Roku sv. Pavla. Sám autor o motivácii vydania kníh píše: „Zvolili sme takú formu rozjímania nad slovami Apoštola, ktorá je hlboko prepojená s modlitbou – metódu *lectio divina*. Preto rozjímania a modlitby, ktoré počas desiatich stretnutí odzneli v Dóme sv. Martina, teraz ponúkame v textovej podobe. Aby sa jednotlivci či spoločenstvá mohli k nim vracieť a pomocou nich naďalej čoraz hlbšie a hlbšie rozjímať nad Božím slovom.“

Každá zo zatiaľ vydaných troch kníh má teda rovnakú, dlhými storočiami života Cirkvi overenú štruktúru. Po krátkom úvode nasleduje obsiahly exegetický komentár vybranej state. Na komentároch spolupracovali najlepší slovenskí biblisti, preto kvalita ich spracovania je vysoká. Keďže na Slovensku doposiaľ nejestvujú biblické komentáre k Pavlovým listom, k Evanjeliám, ani k Apokalypse v slovenčine, práve táto časť (*Lectio*) je mimoriadne cenná a užitočná. Ako veľmi šťastný sa ukazuje aj výber textov a komentáre k nim aspoň sčasti supľujú chýbajúcu biblickú literatúru pre širokú verejnosť. Po časti *Lectio* nasleduje *Meditatio*, v ktorom sa autor múdro drží zásady „menej je viac“ a v úvahách sa venuje len niektorým témam. V časti *Oratio* sa stretne s prilihavo vybratou modlitbou či už zo Žalmov, alebo od Otcov Cirkvi. Pre *Contemplatio* ponúka Mons. Zvolenský niektorú vetu z čítanej state, ktorá môže najviac rezonovať v živote veriacich.

Knihy Mons. Zvolenského z edície Logos sú dobrou príležitosťou na hlbšie rozjímanie nad Božím slovom. Veríme, že tri doposiaľ vydané tituly neboli posledné a k trom desiatkam úvah nad textami z Pavlových listov, z Evanjelií a z Knihy zjavenia pribudnú v nasledujúcich rokoch ďalšie.

Dušan RONČÁK, 5. ročník

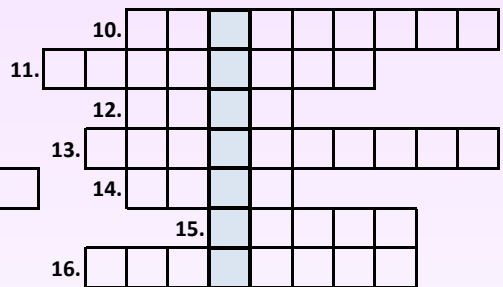
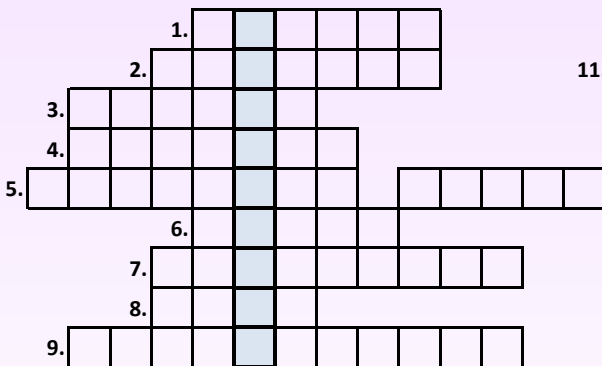

Tajnička

Milí čitatelia, aj teraz, v tomto jubilejnom čísle, Vám prinášame tajničku. Jej vyriešením zistíte meno svätého, ktorý nám zanechal výrok:

„Vo svätej Eucharistii sa zjednocujeme s Bohom tak ako pokrm s telom.“

1. Ako sa volal Jozefov syn?
2. Z ktorej náboženskej skupiny bol znalec zákona, ktorý sa pýtal Ježiša na najväčšie prikázanie? („Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojim srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou!“)
3. Kto sa stal kráľom po Šalamúnovej smrti?
4. Kto povedal: „On bol naozaj Boží Syn.“?
5. Čo znamená slovo evanjelium?
6. Ako sa volá rieka, ktorú Ezechiáš viedol do Dávidovho mesta a ústila do rybníka Siloe?
7. Čím je pre nás Duch Svätý, ktorého nám slúbil Ježiš a poslal nám ho Otec?
8. Ako sa volá syn Bóza a Rút?
9. Ktoré je siedme Božie prikázanie?
10. Kto má na starosti prípravu na bohoslužbu?
11. Ako sa volá Pavlov spoločník na ceste?
12. Ako sa volá kňaz, pri ktorom vyrastal Samuel?
13. Ako nazývame človeka, ktorý sa pripravuje na prijatie sviatosti krstu?
14. Ako nazývame jednu z iniciačných sviatostí?
15. Ako sa volá loď, ktorú postavil Noe?
16. Doplňte: „Blahoslavení lační a smädni po spravodlivosti, lebo oni budú ...“.

Z vás, ktorí nám pošlete riešenie do polovice mája, vyžrebujeme tentoraz troch, ktorým venujeme predplatné časopisu v roku 2012.

Výhercom minulej tajničky sa stala Mgr. Magdaléna Bogyóová, ktorej srdečne blahoželáme. Riešením bol sv. **Bazil Veľký**.

Príjemný oddych praje **Martin MIHÁL, 1. ročník**

Step by step

Letný tábor miništrantov

SBS

hry

aktivity

šport

výlety

**najlepšia partia miništrantov a bohoslovcov
Banskobystrickej diecézy**

**cena tábora:
40,- €**

**Príhľas sa do
12. júna 2012 !!!**

**blížšie info:
www.xaver.sk/
miništranti**

1. turnus: 2.-7. júl 2012 9 - 14 ročkov

2. turnus: 9.- 14. júl 2012 9 - 14 ročkov

3. turnus: 16.-21. júl 2012 15-19 ročkov

Kňazský seminár sv. Františka Xaverského
Banská 28
976 32 Badín
telefón (vrátnica): 048/4182602

Marián Husár, bohoslovec 3. ročníka
e-mail: husarm@xaver.sk
mobil: 0918020426

dodá LÚČ

už 20 rokov s Vami...

